

3421

BÁRD MIKLÓS:

ÚJABB
VÁLOGATOTT
KÖLTEMÉNYEK

BUDAPEST

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1935.

13071.93
H

BÁRD MIKLÓS:

ÚJABB
VÁLOGATOTT
KÖLTEMÉNYEK

Dr. ZOLNAI GYULA
egyetemi tanár

BUDAPEST

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1935.

MTA
KIK

MTA KIK

KA-997.073

Bárd, Miklós : Újabb válogatott
költemények

202210229

MTA KÖNYVTÁR ÉS
INFORMÁCIÓS KÖZPONT

Pápa, 1935. Főiskolai könyvnyomda. (Felelős vezető Nánik Pál.)

202210229

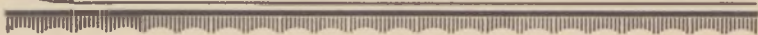
DÉNES UNOKÁMNAK.

Én sárgacsőrű kis madárfiókám
Ihol a vers. — Az öreg cimbora
Őszének tarlott tájain borongván,
Magával némi mélabút hozza.
Hiába ritmusok, zengő rímek!
Új dalt, új ritmust, más madár-hímet
Eseng az örök ifjú erdő.
Óh sárga csőrű boldog eljövendő,
Reád vár ébredő szerelme,
S a vén madár leszáll majd. — Ez a rendje.

Váltjuk egymást az erdő bokra s fáin...
Én álmodom majd a zörgő avarba,
Zendül az erdő, — fiatal madár-hím
Szavától rezdül össze ága, bokra.
Föltrezelek: ki ujjong ott az ágon?...
A teljesedés édes mámorában
Ujjongtam én így szívem tavaszán,
Az én szivemben sarjadt ott ez ének,
Te zengsz fölöttem tavaszi igéket,
Dalos utódom, édes cimborám.

1926.

ZSÓKNAK.

Nem kell nékem senki fiának tetszése
Csak a te tetszésed,
Kincses ház nékem a magam szegénysége
Mikor te értékled.
Szívem édes Zsókja, az értékelésbe,
Az odaadásba
Nincs tenéked párod;
Nem kell énnekem a mások udvarlása,
Csak a te szívednek felém dobbanása,
Csak a te tetszésed,
A te szívverésed,
A te udvarlásod.

1925 december 24.

LEÁNYFALVÁN.

Háza felett a dombtetőn megállok,
Ódára hangolom a citorámat
S férfit éneklek...

Lassan hé a testtel,
A gazda itt jár, s villanó szemekkel
Felém tart... Bosszantja a frázis
S bár szellem ő, de szikrázó, viális,
S a lányfalusi gyümölcsös fölött,
Hol nyomát őrzik a szikár rögök,
Az őszi nap hunyó sugárinál
Kérdőre von az ősz Gyulai Pál:
»Mit lantol itt az úr?«

Megilletődtem,
Elémbe állva, öllel nőtt fölébem,
S én citorámat hónam alá kapva
Az ódát mentem, s áthangolva halkra,
Csak annyit mondok: »centenárium!« —
Ez jól hatott... Így villan át borun,
Mely fellegekbe rejtőzött: a nap,
Mint ott, a két sűrű szemöldök alatt
A lélekderű. »No-no« szóla halkan,
S a kötődést, mely ott rezgett a hangban,
Átmelegíté enyhe játszi fénye.
»Hát emlék-óda?... Az más, — az eféle
Ha jól felvesszük és ha jól fogá,
Nem esnék éppen kifogás alá;
Sok rossz poéta nyűtte bár e honba,

Szárnnyal ha bírja, elég szép az óda —
Megengedem. De másfelől uram,
Mit ódáznak itt unos untalan
Azokról, kiket régen elfeledtek?
Csak háborítja odatúl a lelket,
E divatbú, — a centenárium.
Nincs szárnyas lelke, — vergődik hiún,
Aféle kongó üres lelki frázis,
Huszonnégy órás benn a szóvirág is,
Nekem nem is kell, — annyit mondhatok!«
Lelkébe néztem. — Tüzelt, pattogott,
De harag nem lobbant meg a szemében.
»No-no« — szólt aztán csendesedve szépen,
»Másfelől, vannak ott kivételek,
Szűk körre szorult tisztult szellemek,
Tudom, — tudom, — a Kisfaludyak.
Gyorsan felejtik apjuk a fiak,
A szigorút, a szeretőt,
S ha vannak ott még rám emlékezők,
Tudom csak ők... e hű baráti kör.«
»Nem úgy uram!... Egy nemzet üdvözöl,
Lendültem én meg bátorságra kapva.
Gyulai Pálnak hódol e napokba'
A régi és az új irodalom!«
Jaj nékem! — Ezt kár volt kimondanom,
Meglobbant, — s mint az alkonytűz az égen
Úgy parázslík fel elborult szemében
A kérlelhetlen kritikai láng.
S most bakon ül már... Ide nézz világ!
Igy kell a suhogót kezelni,
Kígyózva messze kiereszti
És ide csördít. —
»Új irodalom!?«
Dirr-durr! — No lesz itt vigalom!

»Csak ide mellém!... föl a bakra!
Hadd lássuk az új négyest hajtva,
Négy a csikó, — de száz rajt' a hiba.
A vers, a gyeplős, — rossz hisztérika,
Kehes a próza, rest digdáncs a dráma,
S mely rúdon jár — ha ugyan tudna s járna,
A botlós kritika, tisztára vak.
És másfelől, — négy ló még nem fogat.
Dirr-durr! — »Se járás, nemes büszke alkat,
A vérük: víz, — a tüzük: abrak,
Papirossárkány mind ahány!
Haj-haj! — de módjuk ugyan nyegle ám!
Táncol, tüzet fuj, — majdhogy elkap,
S már fele utban jó ha baktat,
A véknya mint a fujtató jár,
Teher rajt' a sok sallang, csótár,
S nem úr magyar gazdára vall. —
A Dallos, — vélnéd hévben oda hal,
S nincs benne értelem se dal,
Rútul kever a Mesemondó,
De más a kecses játszi tempó.
A rudas lomhán vasba verdes,
Csillagot vizsgál a nyerges.«
Dirr-durr! — »Lehet uram, hogy újak,
De tagadom, hogy menni tudnak,
S a magyar talaj mély húmusz«. —
A négy csikóban fogy a szusz, —
Dirr-durr! — »Hát tisztelt ódavesztő,
Im itt az ostor, — itt a gyeplő,
Mulasson velük, töltse kedvit,
De meg ne álljon Budapestig!
Rossz négy gribincs ez, annyit mondhatok!
No Isten áldja!«

Ezzel ott hagyott,

De bús haragos igazsága
Meg-megvillant a nyomdokába,
Igy vonul el a kitombolt vihar. —
Pilledten áll a négy Cavall,
Megbántva sárkányi önérzetébe
Megrogyva csűdbe, csánkba, térdbe,
Hogy rájuk nézni siralom.
Óh szegény új magyar irodalom,
Nagyon megártott néked az igazság!
S e versnek, jól lehet sűrűn vitassák,
Hogy nem illő e fényes nagy gyűléshez,
Nem ódai, — nem ünnepélyes,
Van mentő öve, mely a vizet állja:
A Gyulai Pál súlyos igazsága,
S ez megtartja a felszinen.
De másfelől meg azt hiszem,
Hogy e sorok közt meghúzódva,
Valahol itt borong az óda,
S hogy végig itt volt ebben —
Mert férfit énekeltem!

1926.

A TRIANÓNI VÁNDOR.

A korzó népét nem izgatja már:
Öngyilkost hánytorgat az ár,
De a hajósok rúdra kaptak:
»Azért se adjuk a haboknak!«
»Utána!« — s mig fölhajt az estben
A ladik- és a hullaverseny,
Fogadnak rá a pestiek:
»Nem érik el!« Nagyön siet
A trianóni vándor.
Nem bírta ki a trianóni átkot,
»Jól tette — mondják — odébb állott.
Felbukkan — nézem: úrifajta,
De tikkadozik már a hajsza,
Gégébe markol ez a sport. —
S a jobb part népe hiába rikolt,
Hogy kibukkant az árból,
Elcsüggednek az evezők.
Jobban bírta a hajcihőt
A trianóni vándor.

1926.

NEM KÖLTŐ...

Nem költő az, ki, mint én, maradi.
Helyes a bögs — van benn valami.
A kor szelleme engem itt hagyott,
Oda se néki — ballagok gyalog.
Igy jobban látok, tisztultabb a kép,
Kitárul nékem az életvidék,
Enyhülten fekszik lelkemben a táj.
A kor szelleme zúgva elzihál,
Lefutja fejét, tévesztő utakba'.
Az én vezetőm néha meg-megáll,
Pihentet, amíg visszanéz az utra.
Miért sietne?... el-elandalog,
Hiszen az út a földolog.
S még főbb dolog, mi úgyis lankad egyre:
Az utazóknak vándor kedve.
Hát tempót tart az istenadta,
És rikordokra mit sem adva,
Erőt kímélve, biztosan vezet:
Megóv, hogy le ne fussad a fejed,
A pályán, amely szakadékos,
Száz nyaktörővel akadékos,
Lefelé hajló hosszú, hosszú ív...
Az élet szelleme konzervatív.

1926.

VADÁSZ-KUDARC.

Köd szállt alá a sudarakba,
Jött a madár, durrant a puska,
S egy fészekalja remény elbukott,
A vadász elképedve áll ott,
Óh átkozott köd!... szégyen és gyalázat,
Lehúzta a fácántyukot.

Óh buta tyúk! teli reménnyel,
Mit kódorogsz te ködbe' széjjel
Pár órával a tilalom előtt.
A vén vadászt eszi a méreg,
A napja bús, s felén a téli éjnek
A tyúkocska kísérti őt.

Jön, s hozza egész fészekalját,
Szép túlvilági kis kakaskák
Húznak körötte... Oh az ostobák!
Dirr-durr... s azok csak karikáznak,
Hej-haj! — a vén Nimród rájuk hibázott,
Ki látott ily vadász-csodát!

Négy kis kakas ling-leng a légbe',
Köd borul a vadász szemére,
Dirr-durr — no végre!... egyet lehuzott.

Sziven találta, lecikázott,
Óh átkozott köd!... szégyen és gyalázat,
Lehúzta a fácántyukot.

Felordít, — ébred... Rémes álom!
Négy kakast tolt el egy álltában,
Pár órával a tilalom előtt.
A vén vadászt eszi a méreg,
A napja bús, s felén a téli éjnek
Jön a tyukocska s megkisérti őt.

1925.

RAEMLÉKEZÉS.

Tavaszh... lobogó alkony... tüzszilánkok.
Az Isten papja konferenciázott.
Sok a nehéz bűn — szűk a templom öble,
Komoran jönnek a töredelemre;
Szorongnak, várnak, szót sem ejtenek,
A tar fejeken csillárfény remeg,
A bűnbánó egy szálig férfi — férfi.

És fölcsendül a hang, mely mint az égi
Zengő szeráf-hang, örömmel teli:
»Öh bűnösök — Isten szerettei
Készüljete a boldog nagy örömré!«
Szárnyal a szó, s én elámult gyönyörbe
Nézek a fényben sugárzó alakra.
Mintha az Úr fehér postagalambja
Szállt vón' alá a katedrára,
Egy égi üzenettel a nyakába'
Azokhoz, akik kegyelemre lettek,
Beszél — örömré gyulladnak a lelkek,
Ez ember itt az élő üzenet. —
Alig lélegzik a gyülekezet,
De egy bűnös, a negyedik a padba'
Nehéz fejét gyerekként odahajtva
Halkan juhádzik, boldogan zokog.
Kívül az élet, amint elrobog,
Halkít a közel utca fordulásig...

Az Isten papja konferenciázik.

1927.

AZ ELJÖVENDŐ ELÉ...

Szűkszávú volt eddig, s komor a gyászunk,
De beszédes az igazságunk,
S ezt meghallák a népek.
Most kürtbe fujt egy britt ujsági cikk,
S ez országroncsot majd hogy fölvetik
A duzzadó remények.

És duzzadoz a szó... Jön az igazság!
A britt indítja!... riadozzák,
Hogy győzne szépszerével. —
Oh igen, igen, — áldott lesz a jötte
És győzni fog, ha ott leszünk mögötte
Egy millió vitézzel.

1927.

A TÖLGYEK ALATT.

»Te nem vagy zseni, — nincsen vox humán-od.«
 A püspök úr ledialektikázott.
 »Mélység, magasság, erő, hatalom,
 Mindössze négy pont,... a jót megadom« —
 »Elég — leülhetsz vedlett ideál«.
 A püspök úr klasszifikál.

»Te nem vagy zseni, vénhedt orgona!
 Álljon elő a »halál rokona!«
 Óh búban fogant gyász!... meteorélet!
 Megteljesednek, akik benned élnek;
 Te a humán vagy, csorda-megvető,
 Nagy bűnvalló és Isten-kedvelő,
 Te zseni vagy — neked tíz pont dukál.«
 A püspök úr klasszifikál.

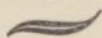
Igy van megírva vagy hét fejezetbe,
 S az ifjúságnak szól a lecke.
 A »tölgyek alatt« olvasom a könyvet
 És felszóllok a kesernyés öregnek:
 Jó Arany János, szomorú titán,
 Ne mosolyogj e fura hitvitán,
 Magyar pap írta, szellemben kivált
 E gyermekgyilkos rossz szofisztikát,
 S te tudod, hogy mi harcok előtt állunk...
 Övjátok, ott fenn, a mi ifjuságunk!
 1927.

TISZTELET A KIVÉTELEKNEK

Vetköznek... És ha Goethe ma
A földre visszatérne,
Álmát az örök nőiről
Nem írná költeménybe.
De küldetésbe járva lenn,
Metsző prózába' írna
Az örök nőiről olyat,
Hogy minden angyal sírna.
Megírná: nagyon felszökött
A meztelen húsérték,
Nem emel, ami tisztaság,
És levonnak a Gréték.
Hogy ennyi meztelen csodát
Csupán Valpurgis éj ad,
Itt minden asszony bajadér,
A lány még bajadérabb. —
S a harmadik Fausti rész
Ilyformán érne véget:
Az örök női megbukott,
Faust az ördögé lett.

1927.

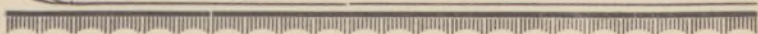
SZÉLBEN.

Mi ütött hozzá? — Borongós alkony,
Hiába várom, hogy hangot adjon.
Hallgat — didergve gubbaszt a gallyon
Föl sem neszel.
Csoda-érzékeny fázós madár ez,
Ha a szél fölkel, — ha a szél rákezd,
Amiért itt-ott fészekben kárt tesz,
Megvezekel.

Tavaszi szélben, ráfujt az ősze,
Hallgat a lombok vén regényhőse.
S én, e madárnak jó ösmerőse,
Megyek haza.
Nem volt szép langyos tavaszi estém,
Nem volt szerencsém, kakukot lesvén,
És a tavasznak hozzám ez estén
Egy jó szava.

1928.

A LOVAS BÚJA.

Lovas volt minden nemzetségem,
S már öklömnyi koromba' éngem,
Mert velem mindig vágtatott a ló,
Úgy hívtak: a kis »Gyifakó«.
S ki hinné, csak két emberöltő,
Az unokám gépet repítő,
Repülöst játszó kis pilóta.
A gyifakó már régi nóta,
Nem övedzi körül a földtekét
Immár se Puk, se szárnyas ló, de — gép.
A kis vitéz ma levegőbe jár,
»Gyi gépmadár!«

1927.

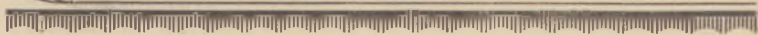

BÁRÓ BÁNFFY GYÖRGYNÉ
EMLÉKKÖNYVÉBE.

Szeretnék olyan szót találni,
Mely elszárnivalva betalálna
A közel Bánffy-palotába,
S így köszöntené a háznak asszonyát:
»Szépséges grófnő, pengetvén dalát,
Egy öreg igric áll a kapualjba,
Nézzen ki rá, mert fél az istenadta;
E küszöböt egy dallos szellem őrzi,
És jaj nekem, ha le talál dörögni:
»Mit lantol itt az úr!«
Hát ezért tétováz a hang, a húr,
Én félem ezt a porladó hivat,
Ki itt az utamat elállja.
Nagyszívü grófnő, vegye pártfogásba
Hivét, az öreg igricet.

1928.

VALAKINEK.

Te kis csacsi... csak nem hiszed,
Hogy hívság, nótaviszketeg
Készt engem verseket kántálni,
Meghallgatást a mától várni,
Mely szerinted rég leszámolt velem,
Nem úgy fiacskám — istenuccse nem!
A szívem, mint az eolhárfa,
Megzendül, ha a szellő járja,
S míg elborong, nincs gondja rája,
Ha szivelik-e lent a portán,
Ha borzongatja Eolus szele,
Hát muzsikál, mert kénytelen vele,
De fönn — a kastély magas ormán.

1932.

DISPUTA.

»Új életritmus!«... Majd így végezed:
Győznek a szög, a számok, győz a gép,
És pusztulnak a lenge gyermekálmok.
Ezzel vége a disputának,
A technika nem tűr meg ellenérvet,
Felettem szárnyalnak a gépek,
De mégis engedd, hogy, bár avatatlan,
Kimondjam, amit itt hordok magamban,
Az aggodalmam.

Óh technikának gőgös embere,
Az éremnek ez csak egyik fele.
Repül az ember, s alig tűr vitát,
Új életforma, új hit, új világ
Születik itt a technika jegyében.
De elborulok, hogyha nézem:
Az ember-szellem veszti fényét,
Becsét a nemesb ember-érték,
Pilóta üli a gépmadarat,
Euklid szárnyal, Plátó lemarad.

1930.

A LÁZLOVAG.

Volt úgy, hogy lóval nagyot esvén,
Fél lábbal átbuktam a mesgyén,
De beteg ember nem voltam soha.
Most itt a tavasz párás alkonya
És megborzongok... Hozza nyergét,
Meghúzza rajtam hevederjét,
Sörénybe markol — lóra kap,
A parázs szemű Lázlovag.
És én vagyok a paripája,
A lázkopók csahos nyomába
Ziháló öreg gyifakó,
A »gyifakó«.

A lázvidéken csára, hajsza,
Pirosló gőzben húz a hajsza.
Átizzom — tüzfelhőt vetek,
Hová ti csahos lázebek!?
Nincs szimat — és a falka hajt.
Futok, mig lélegzetbe tart,
Hej, vészes ez a lovas játék, —
A Lázlovagban rossz a szándék,
A tempó lovat gyilkoló,
Megérzi ezt a gyifakó
A »gyifakó«.

Megérezem... Nézd a rossz zshiványt,
A temetőnek vett irányt!
Felém csap a halál szimatja,
De dacban égek, s mint a szikra,
Bús, haragos lobbot vetek:
Hajrá ti csahos lázebek!
S mig elugorva ívbe szállok,
Fölásít rám a hideg árok,
De átrepültem... tali hó!
Ma bírta még a »gyifakó«
A »gyifakó«.

Ma bírta még — de holnap este?...
Gőzölgök, s horpaszom beesve,
Meg-megdidergek, mintha fáznék:
A Lázlovagban rossz a szándék,
S ha holnap, mint ma, egyiránt
A temetőnek tart irányt,
Ha bírja-é, ki holtra fáradt
A fölásító hideg árkot,
S a tempót, amely gyilkoló,
Ha bírja-é a »gyifakó«
A »gyifakó«?...

1927.

SZÍVHANGOK.

Harangoz a szívem
S ugyan szaporázza,
Fölver álmaiból
A harangozása,
Botlik a ritmusa, akadoz a verse,
Mintha zúgolódna, mintha feleselne,
Zsörtölődve vélem.
Ez az én rossz szívem kiharangoz éngem,
Kiharangoz éngem.

Rám csendít szaporán,
Szólongat az éjben:
Gyerünk innen öreg,
Nem jó itten vénen!
Hallgatom: ki-kihágy — vergődik, vívódik,
S mintha belém ütne, mikor félre kondít,
Mint harang a vészben.
Ez az én rossz szívem kiharangoz éngem,
Kiharangoz éngem.

* * *

Az egyetlen, ki bírta,
Hallgatja titkon sírva,
A fáradt szívhang úgy dobban fülébe,
Mint küszöbön a kívánczorló lépte,

2

Mikor kínok közt elszakadva,
Indul egy másik világpartra;
Vonja a tenger — várja a hajó
És nem fog rajta a marasztaló.

* * *

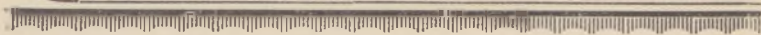
Tele a szívem kései vággyal,
Beteg szobám meg nyíló virággal,
Fölsír az ablak, zúgva, zörögve,
Télvihar rázza — jaj ha betörne.
Jaj ha betörne — lehe megölné
Kábító, édes illatok, álmok,
Nyíló virágok.

Szívemen koppan ujja a télnek,
Ezek az édes illatok: — mérgek,
Kábító illat, ingerlő ösztön,
Egy is elég, hogy téged megöljön,
Elég a vágy — mit kigyujt az alkony,
Egy csók az ajkon.

Nézek elébe, ami jó, annak,
Csonttá fagyasztó téli viharinak.
Jaj ha dühének enged az ablak,
Oda dermedtek, kései vágyak,
Illatok, álmok.

* * *

Vadászott rám — kedvének áldozott,
Orvúl, ahogy a sors szokott.

Tél volt az erdőn — napban ragyogó,
Lépte alatt nem ropogott a hó,
Jött sompolyogva fától fáig,
Felvont ravasszal az erdők uráig.
S fegyvert emelt a vén szarvasbikára: —
Bealkonyul — megnőtt a bükkök árnya,
Az ormokon az esti pír leszállt,
Sziven talált.

* * *

Ki venné rossz néven szegénynek,
Vert lankadatlan hetven évet
S visszhangot keltő érces ritmusában,
Sem ügetés-, sem vágatásban
Nem volt hiba.
Most botlik, mint a fáradt paripa,
Akadályverseny ez a hosszú élet,
S ki venné rossz néven szegénynek,
Ha majd a végső fordulóba',
Agyon nyargaltan, eltilódva,
Egy nagyot botlik s hirtelen megáll. —
Az úrlovast köszönti a halál,
A célt elállja — nem enged befutnom,
Ergó — moriendum.

1929.

SZÍNED ELŐTT.

Egy forduló még s színed előtt állok.
S ki nékem is Atyám vagy, százszor áldott,
Felém fordulsz majd: ősz vitézem,
A panaszt tudomásba vészem,
Vádold be, mely így elviselt, a létet.
Meglobbanok... körül a boldog árnyak
Úgy lehet nagyon megcsodálnak:
»Nincs panaszom, Uram, — szép volt az élet!«

Nincs megállás a siralom völgyében,
Futásom lankadt, hazatértem.
De nézz szívembe, Uram, nézd a lángot,
E fölparázsló földi vágyat,
Mely itt is olthatatlan éget:
Oh, csak még egyszer élni, lenni!
Azt az egy asszonyt még egyszer szeretni...
»Nincs panaszom, Uram, — szép volt az élet!«

1928.

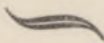

JELENTÉS.

Valahogy minden elszürkült, fakó,
Meghalt a Napbanálmodó,
A rögből sarjadt ős pannon remek,
A majd száz éves óriás gyerek.
Egyszemű, mint a nap, és szétsugárzó,
A harminc millióval játszó,
A nagyhitű, ki várja a csodát,
A napszemű, ki az időkbe lát.

A Naphegy alkonyát hírré teszem,
Hogy tudja meg, a magyar végzetén
Sok-sok magát beteggé jajgató:
Fölszállt a napban szépet álmodó!
De ott is, ahogy mindhalálig,
A harminc millióval játszik,
Mely fölvonul majd a futó időben,
Hitben, értékben, számban nagyra nőtten.

1929.

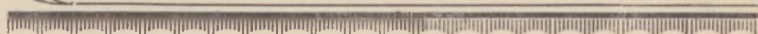
EGYSZER NAGYRÉGEN SÍRTAM...

Egyszer nagyrégen sírtam... fáj az emlék:
Mikor az anyámat temették.
Azóta megtagadtam én a könnyet,
Nincs hitele e drága gyöngynek
Elöttem, csak a tiszta gyermekarcon.
Megszánom, hogyha sír az asszony,
A férfi-könnyektől elfordulok.

Befelé sír, ha sír a férfi-bánat,
Ma temetnek egy jó barátot,
S hiába minden — nem bírok a könnyel:
A pilláimra megcsillanva tör fel,
S amig legördül a mély búbarázdán,
A vénségemet megalázzván,
Elönt, megrikat, magával sodor.
Hajtja a szív, e megrongált motor.

1929.

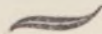

MIKLÓS FIAMNAK
EGY HAVANNA SZIVARRAL.

Harmincöt éve Miklós napra
Apámtól kaptam én ezt.
Tartsd te is az emlékezésre
S harmincöt évek múlva véle,
Becsüld meg majd a Dénest.*

E stanniolos vén szivarba
Emlékezés van betakarva,
Mely füstöt sose vessen:
Emlékezés örömré, búra,
Az apákra, az elmulókra,
Egy-némely csöndes estén.

* Unokám.

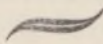

CIGÁNYBÚCSÚ.

Volt hallgatóm, egy híres vén cigány,
Ennek tetszett a muzsikám.
Cigánykirály volt — napfényes orom,
És halhatatlan a cigánysoron.
Muzsikáló buzgalomban
Ő hallgatta, én meg húztam,
A nótakedv ha megvillant szemében,
A vendégnépet én nem sokba néztem.

Most vége... Elment, nem ül már helyén,
Hű félszemével nem villant felém.
Köröttem nyüzsg a vendég — százan vannak
S én nem húzom már, csak magamnak.
És holnap itt hagyom a szálát,
A cigányok hol egymást váltják,
Prímása voltam a cigánykirálynak —
Nem húzom másnak.

1929.

FÜREDI EMLÉK.

E forrásnál töltém be a húsz évet,
Akkor itt ujjongott az élet,
A napja perzselt tűzzel, lánggal,
Az éjje megtelt zsongó szerenáddal,
S egy dala volt: »Képeddel alszom el«.
Az ezüst tó, mint szüzi lánykebel,
Úgy pihegett, ha rátűzött a hold.
Már nem emlékszem, hogy ki volt,
De tündérszöke volt a lány,
A sápadt holdfény szikrázott haján,
A hullámok, mik ringva tova vitték —
Füredi emlék.

Most csend van... Csak a Balaton morajlik,
Méláz a kedv, a szó lehalkított itt,
A tekintetünk el-elrévedez.
S e házban, hol fáj minden, ami nesz,
Fehér mezében halkan járva, kelve,
Egy ember hajlik a beteg szívekre,
Hogy távol tartsa tőlük a halált.
Megborzongom... Az est leszállt,
Szívem igyekszik, hogy ritmusra verjen,
Egy asszony képe suhan át a termen,
Utána nézek... Mintha rá ismernék —
Füredi emlék.

1929.

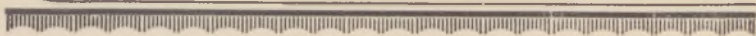
NYUGATI SZÉL.

Eddig, ha jött, ott kelt föl, hol a nap,
S ha végig vágta lesült arcomat
És végig söpört lelkemen,
Ujjongtam: rajta! — nem bírsz én velem,
Feküdj nekem! — Mikor a szél süvít,
Szivem, melyet a birkózás üdít,
Friss indulót ver...

Ezelőtt kevéssel

Igy kötődtem én még a szélllel,
Mikor egy nap, az alkony-csendbe,
Ott kelt föl, ahol száll az este
S évődő kedvem elakadt,
Reám fujt, körülem zsongott mint a hab,
S valamit súgott az est fényinél.
Nyugati szél.

Halkan duruzsolt: száll a nap,
»Eredj!... a fénylő láthatár alatt
Nem hervadnak az égő álmorózsák« —
Legyezget... szélben lejtének a Hórák...
Megfordult... Miért?... nem tudom.
De gyilkos ez a fuvalom!
Elfujja ajkamtól a levegőt,
Ki izmaimból az erőt,
El arcom napsütött színét,
S amint beszívom lankasztó lehét,

Fuvalmán mintha táncot járna,
Libeg, lobog az élet lángja
És föl-fölcsap, mert kialudni fél —
Nyugati szél.

1928.

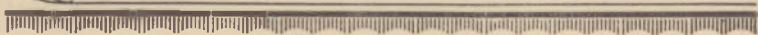
A BOLOND ÓRA.

Porszem volt, egy kis kvarc, mely könnyü lévén
Belovagolt egy sugárkévéen,
S hogy, hogynem, addig hancuzott az ürbe',
Mig belehullt az óraműbe,
S a vén klepsidra, mindazóta
Meggabalyodott bolond óra:

Rosszul mutat és rosszul muzsikál.
Ki ilyen bajra szert, gyógyírt talál,
Én hírneves hű óra-doktorom,
Segíts ez ódon muzsikás lomon.
Nincs itt hiba kerék, rugóba',
Mégis hibáz a bolond óra.
Tégy lupét, keresd, s hogyha megleled,
Vedd ki belőle azt a porszemet.

1930.

APOLLÓ NYILA.

Fürednek kies partján, kútfején,
Hova száz orvos gyűlt be az idén,
Egy tudós beszélt Apolló nyiláról,
Mely följajozva Olimp távolából
Sosem hibáz — mindig szívet talál.

Költőhöz illő szép halál!
De oh, Apolló, ha netán
Ived fölventad volna már reám,
Ne lőjj, amig e völgyet odahagyva,
Fölvánszorgom a csipkés hegyoromra,
Mely ide kékel.

Körül lombos erdők
Suttogva búcsúztassák a merengőt,
Kinek az orom lesz végállomása,
S erdőzugasba vész a sóhajtása,
Mikor elcsattan Apolló nyila.

1930.

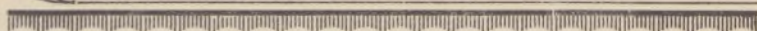

TE TUDOD, URAM!

Te tudod, Uram, nem zaklattelak
Sűrűn imákkal, könyörgéssel,
Egy sóhajtással, mely szívből fakad,
Érintkezem én az éggel,
Ha kél a regg — ha száll az éjjel... —
Te meghallod a halk imákat,
Bús töredelem, gyermeki alázat
Feléd sóhajtvá lendít szárnyat:
Te tudod, Uram, hogy' legyen!
Sóhajtok, meghajtom fejem,
Hol minden gyarló, minden véges,
A legjobbjá is százszor vétkes,
Aki bűnt vall — aki szenved,
Ha elnyeri-é a kegyelmet?...
Te tudod, Uram.

1930.

AZ ALKONYODÓ NAPBA NÉZEK...

Az alkonyodó napba nézek,
S vöröslő pitvarában a nagy éjnek
Beszámolok...

Lovas vitéz voltam,
Éltem — szerettem, sose számítottam,
S egy bálványom volt: ez a hitevesztett,
Ezer év óta vérző nemzet,
Ezt nem róják föl nékem odafenn. —
Nyugat felől az égiven,
Az átpirosló fellegekre
Egy lovas képét látom odavetve,
Ki ezer-évet élt vitézi sorba'.
Most száll alá az estbíborba'
S én felsóhajtok:

Uram Isten!

Oh tedd, hogy felhajnalló ifjú hitben,
A gépen hajtó késő nemzedékek,
Úgy kibírják az újabb ezer évet,
Mint a lovas, kinek most alkonyul.

1930.

MIT SZÓLJAK HOZZÁ?

Mert versféléket én is elkövettem,
Te egy asztaggal zúdulsz rám, amelyben
Teljében él egy modern lírikus.
Mit szóljak hozzá?...

Volnék kritikus,
Azt mondanám: a magas C ledobbant,
A sok nagy szó megölte a nagyobbbat.
Ki neki feszül, hogy a C-t kivágja,
Jó, ha a hangját moderálja.
És az se baj, ha itt-ott értelem
Csillámlik át a ködös szövegen —
Ezt mondanám... De visszadöbbenek,
Tévesztő e nagy verses rengeteg,
Hol bele vész az ész világa
A szimbolika misztikába.
A képzelem a képtelenbe szárnyal,
Az érzés rokon a hisztériával,
A szó zihál, a gondolat dadog. —
Én nem e vidékről való vagyok,
Hát itt küldöm az egész asztagot.
A muzsikája?... Jó — elismerem,
Ez jazzbandszerű... Nincs hozzá szívem.

1930.

MI VOLTAM ITT?

Katona mindenek előtt,
Mint Anonymus — költő,
Turista, vadász, madarász,
Vonzott a hegy az erdő,
Lovaglómester — oktató,
Hű rózsakertész, virágápoló
És végül mindenek felett,
Gondozván édes anyaföldemet,
Jó magvető.

Oh lét öröme, terhe!
Szívet kívánt ezeknek minden eggye,
Csoda-e hát, ki mindebben kíváltam,
Ha idő előtt elhasználtam
E vérző, érző ideget:
A szívemet.

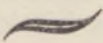
1930.

TIHANYNÁL
HALDOKLIK A VISSZHANG...

Tihanynál haldoklik a visszhang,
A »riadó lányt« nyakig befalazták,
A táj szava halállal vívja harcát,
A hangja tört.
Szorul a gége,
E partról indult árnyba, éjbe
A vértanú magyar király.
Szülötte-földem, ős pannóni táj,
Beléd kiáltok: szirtek, ormok,
Miért hogy amit visszadobtok,
A hang fullad, a szó zihál?!
Tünődöm... körül száz neszes sirály
Sikong; — a habok alkonytűzben izznak,
Tihanynál haldoklik a visszhang,
A magyarságot nyakig befalazták.

1931.

A NEMILAI FARKASOK.

»Megyek!« ...A Tigris jó kedvébe' volt;
»Indulj!« ...A Mecsek felett állt a hold.
A tél csikorgott... »Be vagy rugva!«
Zúgták a tisztek lobbant indulatba',
S rám özönlöttek: »Hova?... merre?«
»Délnek!

Amig egy minarettet érek
És meghallom a müezzin dalát.
Tigris óbester szó nélkül felállt,
Egy koccintás még — s én nyeregbe szálltam.

Mint hódító a hódításban,
Bíztam magamba' s jó lovamba'
S füttyszóval szaporán kocogva
Mentem az ellenséggel szembe,
Ki előtt megbúvik remegve
A jó vitéz is, ha nem eszelős.
»Tigris óbester — az a hős,
Ki szembe megy az irgalmatlan télnek!«

Derventig dermedten szunnyadt az élet,
Egy eb se' mozdul ki, hogy megugatná.
A Han-Maricán odafagyva
Hulltak alá a madarak.
Magláj előtt, hogy rám viradt a nap,

Vígan köszöntve hetykén bele néztem:
 »Holnap korán kelj, s mikor célhoz értem,
 Állj meg fölöttem vén későnkelő!«
 Gyi jó lovam!... nem csappant kedv, erő,
 S hogy mi a tél, — kipróbáltuk mi ketten
 A szarmát síkon, medve hidegekben,
 Tigris óbester hurrá!... int a cél.
 És ekkor föltámadt a szél.
 Felém borzongott s mint az ebkölyök,
 Megnyikkant, vonított, nyögött,
 S míg végig süvített a tájon,
 Belém mart...

Félni nem szokásom,
 De szemközt támad ez az ebhitű,
 Gonosz és harapós természetű;
 Tép, szaggat, majd hogy csonttá dermeszt
 És egyre kutyább, veszettebb lesz,
 Hajtok — de lehem ki-kihagy,
 Kicsordult könnyem pilláimra fagy,
 Fátylas a szem — bénult a szemsugár,
 Szürkül — szürkül a láthatár,
 S mire a lankadt nap felhőkbe dül,
 Egy lovast lát, ki menekül,
 Kit az orkánló hóviharban
 El fog temetni a nagy Irgalmatlan,
 Ha meg nem adja magát kegyelemre...
 Árnyék borul a lelkiekre:
 A megadásnak bénult gondolatja;
 Amott Zenice világít az aljba',
 S már fordítom lovam fejét,
 De rám villantja monoklis szemét
 Vagy száz mérföldön át Tigris óbester.
 Istent kísért a lovas ember,
 »Tovább! tovább!... neki a forgatagnak!«

Rám zúdulnak az elemi hatalmak,
Zihálok, mint ellankadt gím a hajszon,
Bősz üvöltésükből kihallom
A nagy Irgalmatlan szavát:
»Ez az utolsó éjszakád!
Halálra korbácsollak széllel,
Csonttá dermesztlek még az éjjel,
Reggelre betemetlek hóval«. —
Hajtok... de mintha altatóval
Bódítanának...

Meg-megállok,
Csetlik-botlik a nemes állat,
Temet a tél — sikong az orkán,
S a hivalkodó erők fogytán
Fütttyent a szél a biztató szavakra.

»Édes lovam, ne verj a vasba!
Te csillagszemű, nézd — amott a fény
Sugárzik át a hó vihederén,
Egy iramodás... az ott Nemila!
Ne verj a vasba, győzők szép fia,
Onnan egy hajítás a fény — a cél.« —
De szó, sarkantyú hiába beszél,
Vánszorgunk... szügyig ér a hó,
Letört a lovas és a ló,
Állunk... elalszunk... megadjuk magunk...

Csend van... Süvítő gyászdaluk
Tompulva halkul meg az elemeknek.
A győzők hangtalan temetnek,
S az elközelgő odaroskadásba'
Egy tekintet,... egy kedves arc vonása
Húz át a lelken,... elvégeztetett.

2

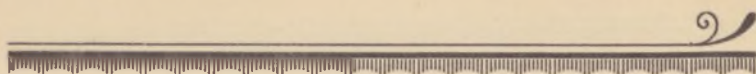
Mi ez?... mi volt ez?... végig reszketek,
Mely tútulás a halál szenderébe'?
A kiállt mént mi készti vad szökésre?
Irgalmas Isten!... ezek farkasok!
Szétszednek!... Összeborzadok.
Nincs menekvés, lefog a hófuvat.
Vad lanszádokba tör utat
A megriadt mén, a vak éjszakába.
Feléd zihál a szegény pára
Ködben derengő párás fényvilág,
S itt tútúlnak a bestiák
Jobbom felől a közelembé'.
Szétszednek!... Zihálva, előre törve
Már érzem foguk a lovam inába',
Megcsap lehük, a bűzös pára,
Elszánom magam, fegyverhez kapok!
Egy lobbanás — odavilágítok
És Uram Isten!... nézem... s nem lövök:
Ott vergődnek a rút dögök
A mély árokban hóban állig,
A villanylámpa rávilágít
A támadásra — amely összeomlott.
»Én édes lovam, nézd, — nagy fény dereng ott,
Csak még a hídig!... addig vé daz árok,
De jaj ha most elénkbe vágnak!
Az ott az élet-halál hídja,
S neki iramlunk.

Rémesen vonítva
Az árkon túl hajtnak a bestiák,
A tudatomból elvész a világ,
Elvész a cél — a fény mely idesárgált,
Hallom lovamnak fulladt horkantását,
Elvész a halál kínja a szivemben,
El rút torzképe... minden... minden,

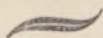
Letorpanunk és most már minden — semmi.
— E pillanatban elkezdett kerengni
Az ég világa, mint a motola,
S egy suhanással elfordult oda,
Ahol az élet kapuja kitárul
Egyetlen szóra önmagátul
Nagy dördüléssel: ... »Ki vagy?! ... mi a jelszó?!«
Felbődülök az égre: »Szerajévo!«
És leborulok a lovam nyakára.

»Uram!« ... A lovas dadogó imája
A borún át keresi az eget:
»Köszönöm atyai kegyelmedet,
Ki nem engedted, hogy az elemek
Dühével játszó gyermeked
Elölje a nagy Irgalmatlan.
S ki megáldja e pillanatban
Az ellene vétetteket:
A korbácsoló vad szelet,
A fagyot, melyben holtra váltan
Csonttá meredt a kezem, lábam;
A kérlelhetlen zord telet,
S a hóvihart, mely eltemet,
Ha jószágod, Atyám, meg nem segít.
Csodásak, Uram, a te eszközid!
Hát legyenek ők is megáldva,
Ők is, Uram, a téli éjszakába'
Zsákmányra kínban éhezők,
A lovasra leselkedők,
Kik fölverték bennem a lelket
És küzdelemre serkentettek,
Mikor azt hittem odaroskadok:
A nemilai farkasok!...

Körültekintek... Nem, nem álmodom;
A fáradt győztest lesímogatom,
Szürkül;... a város lent még árnyban van,
De fent, valahol magasan
Egy hang, mely éles, majd tompán mutált,
Égnek röpíti vontatott dalát:
Hajnalt köszönt a müezzin...

1930.

A MÁSOK SZÜRETJE.

Szüreti ének a hegyoldalon,
Víg zaj, tűzjáték, szakszofon,
Venyige-máglyák, felhős őszi éjjel...
Számban a must édes, csípős ízével
Fölfigyelek a dalra elbúsulva.
Hej a világot — gyéren csorg a mustja
Az én sutumnak.

Lankán, partokon,
Szedett avaron
Szüreti tüzek piros lángja lobban.
Hogy én az aljban odafagytam,
Kinek mi gondja...

Lesz itt bor elég!
Köszöntlek, zengő, nyájas hegyvidék!
Csak ne szakszofon bújja rá a tust,
Csak ne vón' fanyar, amit adsz, a must,
És idegenül cikornyás az ének —
Örülök én a mások szüretjének.

1931.

SÍRHATNÉK.

Sírhatnék... Élted késő alkonyatán
Gonoszul megcsúfolt a sátán,
Mulandó bájak hervadt asszonya.
Oh, fájó, szívbe markoló csoda:
Te megáldott egy boldog nászban,
Tört lilium özvegy gyászban,
Bús csendjében egy fülledt őszi éjnek,
A gonosz odalökött egy hivének,
Aki megrugdos...

Menj, menj, tűnj az árnyba,
Magas fészeknek szomorú leánya,
Vágyban didergő könnyes asszony-állat. —
Most értelek csak, hamleti búbanat:
Láp göze fekszi meg az őszi tájat,
Egy ragyogó szép életképet
Torzít el béna szenvedélyed,
Oh bús, siralmas banya-szerelem.

1930.

TITOK ITT MINDEN.

Titok itt minden, magam is
És minden, ami élő,
Titok az innen távozó,
Az ide visszatérő.
Titok a kezdet és a vég,
A forrás és a tenger,
S a titkok titka Ő, ki egy
Az örök végtelennel.

Titok itt minden, magam is
De nem a magam titka:
Azé, ki minden, aki Egy
És mindeneknek nyitja.
Egy rész belőle csepp titok
A titok-tengerekben,
Végnélküli, akár csak Ő
S mint Ő — megfejthetetlen.

1932.

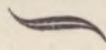

MEGBÁNTVA.

Megbántott lobbanó szeszélyed,
De fölmosolyog már a lélek,
Kérlelsz — de visszás hangulatban:
Bosszant, hogy meg se haragudtam.
Te férfigőgöt érzel ebben,
Én azt, hogy hódít együtt s egyben
Asszonyharag és női báj.
S ugyan ki haragudna már
Gyerekre, asszonyra, leányra,
A villám, mely a sudarakba jár,
Nem csap belé a virágágyba.

1932.

A MAGAMÉ.

Van nekem egy kis ligetem,
Ahol dalok születnek,
Nem járja ezt sok idegen,
Nem sétány a tömegnek.
A kapu fölé magyarul
Egyetlen szó van írva:
»A magamé«. Hej, ritka úr,
Kinek ez tárva-nyitva.

Benn árnyakkal incselg a fény,
Amíg én benne járok.
A szél-ingatta lomb zenél,
Dudolgatnak az álmok.
Kis ingatlan, de szűz talaj,
Virágzó nyárba', télbe',
S ha szegénység, hát az se baj —
A magam szegénysége.

1931.

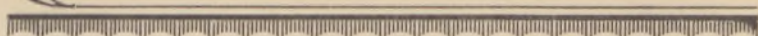

A NÓTA VÉGE.

Azt mondod: rossz volt, megveted,
Találsz te hübbet, jobbat, szebbeket.
Túladvá rajt' magadat jobbnak érzed,
Kitisztul ez a fellegeterhes élet
És nem ígéz egy gonosz hatalom.
S a nóta vége: — jön egy fuvalom,
Egy fuvalom, mi illat,
Egy sóhaj, ami tikkadt,
Szikrák lobbannak ki a képzeletből,
S az elszenderült posványos vizekről
Lengve, lebegve, mint a lidércek,
Jönnek, s az álmot űzve ígéznek
A tűzszemű vágyak...
És sírnak a hübbek, a jobbak, a szebbek,
Mert az érzékek emlékeznek.

1931.

FOGYTÁN A LISZTLÁNG.

(Kemény Árpád bárónak.)

Fogytán a lisztláng... Sok a jó búza,
A szeme teljes, megvan a súlya,
Sütetje is jó és a sütemény
Kiadósabb a réginél.
De a finomabb íny megérzi,
Valami nincs benn', ami régi:
Tán az acél a régi napsütésből,
Tán valami a föld ízéből,
Amit a húmusz adott néki rég,
Mi a búzában lelkiiség,
Valami, ami veszteség, ha múlt...
Fogytán a lisztláng, fogyóban az úr.

1930.

A SAJTKUKAC.

»Miért, — miért?« ... Az örökös »miért«
Szó, gondolatközhely, mely kérdve kérd.
Veszködik, mint a sajtkukac a sajtba',
Erőlködik, hogy kikaparja
A lét értelmét...
Istenadta férge!
E bolygó sajtnak kőkemény a kérge,
S a lét értelme, a megfoghatatlan,
A szellembénító kérgen kívül van,
Ezt át nem rágod...
Tisztelt sajtlakó,
Vígan faló, de jól sosem lakó,
Hagyd a »miért«-et, nyugodjál meg abba',
Hogy holtig él a sajtkukac a sajtba',
Nyugodj bele: a lét értelme annyi,
Amennyit te fel bírsz belőle falni.

1931.

GYÖRGY FIAM KÖNYVÉBE.

Ne néked, Györgyöm, sivatag lakója,
Bús Borsovának közigazgatója,
Egész kötetnyi nóta.
Dudolgass, úgy lehet dudolván
Kifogsz a sivatag unalmán,
Van ír, a zengő szóba',
S ha lelsz e köteg versbe' olyat,
Mely szépen szólva szívhez sóhajt,
Mint a madár tavaszban,
Dudold el, s mondd meg Márikának,
Ilyen kakukkos áriákat
Tudott az öreg hajdan.

1926.

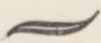

PATRÓNÁK.

Kilobbantak... A siket éjbe nézek,
Három sugaras fehér asszonylélek,
Szikrák, őszeji földi csillagok,
Anni, Irén, és Margit — három asszony
A borún át föl, ti siettek ott,
S én nehéz búmat felétek sóhajtom:
Ha van-e csillagtalan éjjel?
Ti lemosolygók immár égi fénnel,
Van-é hatalma ott a szeretetnek,
Megnyilnak-é a túlvilági kertek
Egy szavatokra majdan énnekem?
Mosolyogva szembe jöttök-é velem?
Vagy rám nehezül majd a síri álom,
És nem lesz véletlek találkozásom,
Hű asszonylelkek, földi csillagok?

1929.

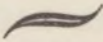

VAN ITT BABÉR.

Van itt babér — van irodalmi,
És sok más, mint az érdem, annyi,
De mind e fejdísz, ez is, más is
— Oh vanitatum vanitatis! —
Mosolyra kész engem manapság.
És mégis, egy ilyen babérág
Ifjonti álmom volt, amelyet
Sebtől hegedt főkön viseltek
Lelkem irigyelt hősei:
Zrinyi a költő, Hadik, Görgei.

1930.

DIVATBA JÖTT.

Divatba jött lekicsinyelni téged,
Csúfolni szűkmarkú szellemszegénynek,
Szembe kacagni, lehurrogni,
Kaján örömmel rámutatni:
»A szomszéd asszony szebb, divatosabb.« —
Oh mindeneknél hübb és igazabb
Szép Szellem-asszony, népem Géniusza,
Ne hallgass e rugaszkodó fiukra,
S a dúlást, mely itt köpköd, foszforeszkál,
Ne vedd zokon...

Nem lándzsanyél a tollszár,
Mely tollával az eget vívja,
S ha harcol is, te ne bánkódj miatta,
Hitlenje van minden felekezetnek
S a tollnak mindig voltak, vannak s lesznek.

1931.

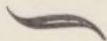
TE VAGY-E HÁT?

Hajad csapzottan csüng a homlokodra,
A kard tétováz az ernyedt marokba',
Nem véd — nem sujt, csak bambán hadonáz.
Csüggedsz — a térded citoráz,
A csapás alatt felnyögsz eltilódva,
Egy évezér dacos bajnok vivója,
Te vagy-e hát?

Zord ellenfeled

A Sors, ki rád ver, packázik veled:
Te volnál az a régi jó vitéz,
Ki sose félte kardom élit,
Aki megbírta Mohit és Mohácsot?
Kit sorscsapás meg sose szédít,
Magyar! — A sors még sose látott
Igy elcsüggedve, eltilódva,
Egy évezér dacos bajnok vivója
Te vagy-e hát?

1932.

ENYHÜLÉS.

Megenyhültek a szenvedések,
Ha megviselve is, de élek;
S mint rokkantja egy nagy csatának
Mélázom... nézem a világot,
S át tűzön, vízen, véren, átkon
E büntengert szépnek találom,
Lélegzem újra, nagyot, mélyet
És örülök a napsütésnek.

Ámolygok ...elülök magamnak,
Az emberek még harcba vannak;
E harcból nem sarjad ki béke,
Se győzedelme nincs, se vége. —
Dühödten zajlik a büntenger,
Gonosz a harc, gonosz az ember,
De süt a nap s én újra élek...
Oh milyen kékje van az égnek!

Gonosz a harc, ádáz, hitetlen,
De azért nem hagy el az Isten.
S át romboláson, véren, átkon,
E büntengert szépnek találom...
Oh szépnek... kész Isten-csodának,
S még akkor is, ha égpre lázad:
A Teremtő remek művének...
Ragyog a nap s én újra élek.

1932.

GYÖTÖR A JÓSÁG.

Gyötör a jóság; gondja tűrhetetlen,
Jó éjszakám volt — csend van a szívemben,
Vidám a regg s az asszony gondja — kény.
Bánt rajtam feledt riadt pillantása,
Minek az asszony féltő gondozása
Annak, ki mint én, ha vén is — legény.

De jaj, ha egy rossz óra meggyötör,
A vén legény kedve sudárba tör
S egy halk fohászbán hódol asszonyának.
Megáldja gondja nyűgösségét,
Oh asszony-jóság, asszony-hűség,
Terjeszd fölém védő galambszárnyad!

1931.

AGRÁRIA.

Agrária! földünk leánya: szellem,
Pihenj meg itt e rozskereszten —
Bealkonyult.

Fordítsd felém a képed
És szólj, óh életadó élet,
Mi fáj itt, mikor pendül a kasza?
Mondd, hová lett a milliók dala
Térségeidről? Parázs munkakedved,
Erőd, a napsütésben edzett
Mért lankadoz?

Messze sóhajtvá kérdek,
A szélben borzongó búzák beszélnek
Helyetted, földünk csüggeteg leánya —
Gyászod a közel termők gyásza:
Rokonbúzákba vág holnapra kélve
Idegen kaszák éle.

1930.

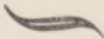

MEGHIVÓ.

Kemény Árpád bárónak.

Mivel a hegy nem jön, — én megyek a hegyhez.
— Kényszerű bölcsesség, illik Mohamedhez.
Csakhogy én nem jöttem kényszerűség végett,
Mikor szeretettel bejelentem néked:
Bizsereg a tavasz, erembe', vénámba',
Nem állom itt soká, kiszállok Földvára,
S mint költöző madár, a nagy útban fáradt,
Elfoglalom megint elhagyott tanyámat,
Szép Ara-villámat.
S mikor ezt hűséggel bejelentem néked,
Kedves egy cimborám, teszem ezt a végett,
Hogy ami »magamé«, legyen részed abba',
S mely ablak szemével néz a Balatonra,
Azt a szerény traktust úri mivoltában,
Jó szívvel, szép szóval néked följáljam.
Költözz bele, kérlek, érezd magad otthon,
Míg a kurta nyár tart, ne tengődj a gondon,
A zsongó víztükör vonzó közelében
Éld velem a nyarat balatoni fényben,
Fittyet hányva e rút, megfakult világnak. —
Bizakodva hívlak, szentül odavárlak.

1932.

LEVÉL A HÜTLENHEZ.

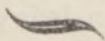
Lombsátróm csillog dérbelepve,
Egy könnye, amit ide ejte,
Szikrázva ég a papíron,
Amelyre itt e levelet írom
A hűtlen nyárnak. —
Jaj de itt hagytál!
Nem álmodom-e, hogy vélem nyaraltál?
S ahogy telle tőled,
Dédelgetted rokkant szeretődöt,
A vén didergőt.
Lángoló heved,
Mosolyod, fényed — illatos lehed,
A csókjaid, mik kábítottak
Égtek — éltettek — ámítottak,
Elröppentek egy szélcsapásra.
Futó időnk hűtlen leánya,
Jaj de itt hagytál!...

Elszálltál, mint az illat elszáll,
S amig Te, lángod, ami élet,
Amig Te, csókod, ami éltet,
Elhűtlenkedted délővének,
Én csillagfényes meleg éjek
Gyógyító balzsamát esengve,
Fagyos ujjakkal, kusza versbe'
Írom neked e levelet.

Tudom, a vén pört vesz — s kegyet,
Jogát a hűséghez vitatva.
A hűség-jog még nincs megírva,
Hát nem pörölök, de alkuszom:
Égj, lángolj, — öltözz pazaron,
Te lángokban kifogyhatatlan,
S a trópus izzó csókjától fogantan
Borítsd virágba dél forró övét.
De aztán térj meg — változás a lét,
Az esős évszak szépségednek ártna,
Hozd vissza hát e dérlepett világba
A csókot, mely éltet, ámit,
Az élet melegét, virágít,
Hogy ne gondoljak a hideg halálra.
Futó időnk hűtlen leánya,
Te szép, te csapodár, te lenge —
A ballépés el van feledve,
A vén didergő mindent megbocsát...
Jöjj vissza hát.

1931.

BARANYAI EMLÉKEK.

Vadrózsanyílás... illattenger.
Megifjodom négy évtizeddel,
S már ott vagyok, hol egykor — akkor,
Virágba borult kikeletkor,
S bekószálom a vadrózsák hazáját.

Püünkösd vasárnap...

Hurcolván palástját
Papunk kilép az ambitus alul;
Én rá köszöntök: »Tiszteletes Ur!
Ma künn hallgatom az ígéket,
Ahol a csipkebokrok égnek.«
Nevet az ég — a Baranya virágzik.
Ilyen tavasz még nem volt máig.
Nyiladozóban, mint a csipkebokrok,
Napfénytől átszűrt csaltitban bolyongok,
Mely mind beljebb visz a tavaszba,
S magam lovamra oda bízva
Kószálok hegyen-völgyön át.
Mámoros álmok... zengő ideák
Lengnek körül, s amerre nézek,
A csipkebokrok égnek!... égnek! — égnek!
Körülzsong a lét milliónyi hangja,
Leragyog rám az Isten napja,
S egy levél lángol a szívem felett;...
Egy szó van benne... egy szó: »A tied!«
Nevet az ég — a Baranya virágzik.

Mi történt itt tegnaptól máig?
Jött egy dermesztő légi áram,
S én eldermedve fagyot vártam;
Még tegnap az ég hamvas szürke volt,
A tavaszi szél, a gúnyos kobold,
Oda füttyentett az életreménynek,
Ma, mint a csipkebokrok, égek,
Ma ornátust öltvén magára
Ez isteni szép katedrálba
A tavasz tartott nekem szent beszédet. —
Az ige él — az ige éltet,
S mintha a pünkösdi tüze égne bennem,
Kitavaszkodva, virágozva,
Magam lovamra oda bízva
Bolygok a zsongó kikeletben
S egy levél lángol a szívem felett. —

Hajlik immár a nap, s hazamenet
Azon tünődöm: ünnepre viradva,
Hallott-e már e rózsás csalogatka'
Valaki ilyen szent beszédet,
Ily boldog tavaszi ígéket,
Mint én — Harsánytól Trinitásig...
Nevet az ég — a Baranya virágzik.

*

A harsányi hegy barázdás szikláit,
Mondják, az ördög szántogatta végig,
El messzelátó csúcsától tövéig;
Azért van olyan nagy fekete árnya,
Olyan folyó tűz mézédés borába',
A sátán tudja, hol gyújtson tüzet. —
Papunk bodorgós füstöt ereget

A parókia előtt üldögélve;
Én odatelepszem melléje
S eldiskurálunk.

Nagy a szüret gondja.
Sok lesz a bor, — kevés a donga,
A lukma biztat, — de nem úgy a must.
Ám mind e téma nem tart huzamost,
Sem az, hogy koldus az eklézsia,
Hogy korhely fráter a fia;
Futó akkordok, — nincs bennük zene.
De fölcsillan a pap lelkes szeme,
Az igazira rá akadván,
Ez a mi zenetémánk itt a padkán:
A haza dolga — a nemzet jövője,
Ez emelő — s mig fölfelé törőbe'
A páraterhes szemhatár kitágul,
A megértésnek tisztult magasából
Nézzük a multat — védjük a jelent:
Zrinyi a magyar óriás — Rákóczi szent;
S bár célra törve más-más úton jártak,
Kossuth, Széchenyi testvérpárok;
Tartjuk Deáknak bölcs kiegyezését,
S biztosra vesszük, bárha késik,
Hogy ezt a keszeg Tisza Kálmánt,
Kit pártos dühünk annyit kárpált,
A történet majd nagygyá magosítja.
Nincs a világon két ily optimista!
És végül jön a minden érvek érve:
Mi volt ez ország még csak ötven éve?!
Egy nagy falu, s ma modern állam.
S ha benne még oly sok hiány van,
De íve, boltja, eresztéke ép,
S majd kiépíti az a nemzedék,
Mely nem merül ki meddő pártviszályba',

Mely ma még iskoláit járja,
Oly naggyá, milyen nem volt Mátyás óta.

E pillanatban üt a toronyóra,
S még el se vert, — az iskola kicsendit.
Szép párosával, megtartván a rendjét,
Jön kifelé a jövő nemzedék,
Jaj nekünk!... Mint kinek kevés a lég,
Mintha valaki torkon fogta volna,
Papom kifullad; — »a járvány« — dadogja,
»A torokgyík,... no meg a vörheny«.
De elhallgat, mert rája döbben,
Hogy mentegetni hiú itt a szó,
A népi bünt, mely nemzetpusztító,
Az optimisták pad alatt feledték,
Előttünk húznak el az »Egykék«
S a pesszimizmus súlyos ellenérve
Üvölt felénk a szótlan csendességbe'.
Egy nagy faluban huszonhét gyerek!
Nem kének ahhoz hadak, seregek,
A sátán tudja, hol kezdjen ki népet.

*

Búcsúzni kell — itt hagyni téged,
Borongó csendlak, Siklós vára.
Kinézek még egyszer a tájra,
Mely úgy megvette szívemet,
Vén sasfészek — Isten veled!
Leönt reád a holdnak fénye,
Kisóhajtok a méla éjbe,
És bezárom az ablakot. —
Most lóra!... Hajtok, vágatok,
Suhan a tájnak égi képe,

Egy iramlás és itt vagyok,
Hol engem minden este várnak. —

A fürdő csöndes — a szállók bezártak,
Csak Dámi virraszt, tudja, hogy jövök.
Rám vigyorít — én rája förmedek:
»Cigányhalál lesz, ha egy szó esik!«
És nesztelen surranunk, mint a gyík
Az ágyakhoz, hol a rózsák alusznak.
A vonó lágyan odasúg a húrnak
És fölsír rajt a búcsúzó:
»Szép álmokat, ti fényben álmodó,
Illatos rózsák, Harkánynak csodái!
Oh érzitek-e fölzokogni, fájni
A bánatom lehalkított dalát?
Mert nem lesz többé rózsaszerenád,
Szép tündérlányai e méla tájnak,
Virulni többé sose látlak,
Nem zsong belé a holdas éjszakába
A virág-szerelem melódiája,
E szüzi tiszta zengő költemény.
Ezt panaszolja éjjeli zeném,
Mely halk, nehogy az álmot elriassza,
És tova zsong, hogy sose térne vissza,
Elsírva búját, több hangot nem ad.
Harkányi rózsák, csöndes álmokat!

A hold már lefelé halad,
A lovas hajt, de vissza-visszanéz,
Már éjbe tűnt a kedves jelenés,
Belepte ködlő, ezüst szürke fátyol...
Igy szakadtam el én a Baranyától.

1932.

AZ IDEGEN FA.

Ott áll a Nyír, a karcsú jövevény,
Az erdőtisztás kellő közepén
És csupa fény.

»Az idegen fa ágál, törtet« —
Mordulnak rá a barna törzsek.
»Nem közénk való — szól a Gyertyán —
Maradt volna a Nyír homokján.«
A Tölgy uraknak nincs inyére,
Hogy csillog s gyér a terebélye.
A Juharok szemére hányják:
Nem növeli az erdők árnyát.
A barna törzsű terebély fák
Az idegen fát megtagadják:
Mert a napfénnel szerelembe' él
S ezüst fehér.

1931.

DOUMER.

Magasból zuhant le — döbbsent a veszte,
Egy állatember kivégezte
A köztársaság legelső fiát.
Nem nézem benne most a franciát,
Ember volt — aki vérében leomla,
Ki rá szolgált a száncalomra,
Nyugodjék!... s már fordítok a lapon —
Igy tegnap.

S ma azt olvasom,
A háborúban négy fia esett el
És azt kérdezem elállt lélegzettel,
Én Uram Isten — négy fia!
Hányadszor halt meg ez a francia,
Kit holnap Párizsban temetnek?!
A bánat zordon nagysága feledtet,
S ki egy fiút vesztettem — elkisérem
Bús gondolatban, bánatban, szerényen
A sírházáig ezt a franciát.
A fájdalom elejti a vitát
S a sír előtt meghódol annak
A négyszeresen nagy, nagy fájdalomnak.

1932.

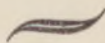
TÚL MINDEN MÁS LESZ.

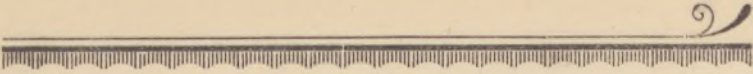
Túl minden más lesz... Ott a nap
Váltig delel és nincsen alkonyat;
Ott minden, ami fényesség: örök,
Az aljban nem húznak ködök,
Ott nem tudják, hogy mi a vétek,
Nem sülnék ki a füves rétek,
Nem sápad meg az erdők koszorúja;
Virágos ott az élet útja,
Mert nem tapossák búbeteg,
Bünterhes fáradt emberek,
Ott minden más lesz...

Magam is.

Egy lendület, mely oda visz
S már fénybe' fürdöm — nincsen árnyam,
Határtalan a szárnyalásom,
A gondolataim harmóniák. —
Oh milyen biztató világ
A másvilág, az eljövendő!
Ott minden egy hang tisztán zengő,
Ott nincs teher s a boldog lelkek
Mig álmatag körül lebegnek,
Én tündöklöm majd, s vonzok, mint a mágnes...
Ott minden más lesz.

1932.

A FŐAPÁT ÚR.

— Bárdos Remig. —

Míg együtt gyógyígtattuk a szivünket,
Nem láttam őt csak nyájasnak, derüsnek,
Pedig Fürednek partján, kútfején,
A főapát úr gyermekded szivén
Volt legmélyebb és legkínzóbb a seb.
Nem volt módjában nála kedvesebb
Végasztalója a beteg sziveknek;
Ha köztük járt, kelt, reménykedve hittek,
Hogy csodatevő lesz a kúra,
Mert lélekben emelni tudta
A halál eljegyzetteit.
A borún áttört alkonyfény s szelíd
Méltóság ömlött el nemes valóján,
S ha megjelent az étterembe', láttán
Elhallgatott a zaj egy pillanatra,
Nem csörrent meg a kés, a villa,
S amig elrebegte asztali imáját,
A testi lét e profán hajlokán át
Végig suhant az áhitat.
E gyermeklelkű, magas tisztű pap
Kedélyes volt a meghittek körébe'
A szórakozás sem volt ellenére,
Szeretett mindent, mi lelket derít,
Nagyon a filléres römit,
De mindenek felett a rádiót.
A közvetítésből a szárnyalót,

S kezét önkénytelen kulcsolta össze,
Ha az éterből felé zöngé
A zarándokok szívtepő dala.

Hogy terített az ősz, s a lomb java
Már lent aranylott és én bucsuzóba'
Az ég kegyelmét kértem rá, hogy óvja
A szívlankasztó hosszú télben,
Följajdult: »Én meg arra kérem,
Ne adjon holnapot a mához,
Szólítson el, vegyen magához
Az én jószágos Istenem!«
Mi rejtve rágott a sérült szíven,
A kínok kínja felületre törve,
Belesikoltott a reménytelenbe
S egy pillanatra magát megmutatta.
Hiába minden — nincsen kúra
E gyökeréből tépett fának.

Tavaszkodott... Csipkéztek már az ágak,
De köd lepett meg földet és eget,
Mikor egy reggelen megérkezett
A főapát úr, Tihanyból behajtva.
Derű csillant a borus hangulatba',
»Itt van — sóhajták a beteg szívek,
Velünk türi a késő hideget.«
Itt van, gondoltam, a fellegtelenbe'
Följajdulása nem lett följegyezve,
Már most derüesebb lesz a kúra-élet.
És úgy lett. Példa kell a népnek,
— Ő volt nekünk a kúra-példány. —
S hogy köztünk járt-kelt nyájas szóval ajkán,
Hit költözött a szanatóriumba.

De aztán egy nap, ünnepre viradva,
A mélézők e csöndes hajlokába
Egy hír futott be izgalmat kíváltva:
A főapát a kúra ellen vétett,
A tilalomnak dacára misézett,
S a résztvevők megrebbent aggodalma
Suttogva adta ajkról-ajkra:
Mi vihette ily renitenciába?
És ez nap az Úr szenvedő szolgája,
A betegek vigasztalója,
Nem jelent meg a társalgóba,
Nem jött rőmizni — rádiózott.
Tárt ablakán bepirosodva izzott
A lebukó nap, s fénykört vont körötte,
Fülén a kagyló — székén hátradőlve
Hallgatta: árad be a hullám,
Ily andalító sose volt tán,
Csodálatos: tán színezüstből vannak
A trombiták, hogy ilyen hangot adnak,
Mely elaltatja a szívet.
Melyik orkeszter tud ilyet?
Ki mestere?... ki dirigál ma ott?
S e halk, szunnyasztó égi dallamot
Ki játssza, ha nem égi zenekar?
Ma nincsen légköri zavar,
Az éter töretlen bocsátja át
Ez angyali melódiát,
S a közvetítés égre szárnyaló.
Csak jó dolog a rádió.
S ő boldog — mert a menyországot vette.
Mosolygott — az ég megnyílt felette,
A harmóniák lágyan körül zengték,
S két gyermek-angyal fölfogta a lelkét.

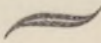
1932.

NE NÉZZ VISSZA.

Proteus lánya, örök változó,
Te mindig nyugós, mindig duzzogó,
Elillanóban Multtá lett Jelen,
Ha itt hagytál, ne kacérkodj velem.
Utánad nézek — visszanezel,
A távol csodás szépítőszer;
Mosolyogsz, alig ismerek reád,
Sugárszálakkal átszőtt pongyolád
Lágyan simul a megkarcsult alakra,
Szemednek kékjét fátyol nem takarja,
Merengve csüng rajtam tekinteted.
Oh szép vagy, gyönyörűn kikészített
Megrontója egy újabb násznak,
Míg vissza sóvárgok utánad,
Gyér örömeim bokra hervad,
A Hórák meddően idehagynak,
Mint búbetegjét az emlékezésnek.
Hát ne nézz vissza, ha rád visszanezek,
Ne bontogasd újabb frigyem,
Ne mosolyogj rám örök hittelen,
Ki futva illantál el véle,
Pihenj a vén Idő ölébe',
Ne csábítgass, ne kacérkodj velem.

1931.

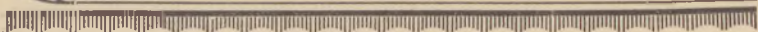
KOPLALÓBAN.

Tanulj szenvedni, kedves honfitársam,
Tanítsd a lendéd hogy ne ríjon,
Nemes a gesztus, mely a koplalásban
Egy nagyot húz a nadrágszíjon.
Nem én, te, ő — egy világ koplal itt,
Hogy eljövendő nemzedéke éljen,
Ne jajgass — hej sokat koplaltak itt
S nagyobbbat is az elmúlt ezer évben.

Ne lázongj! Aki itt ma lázadoz,
Nagy ehethétkjét szerte ordítózza,
Annak elméje hobbant, mája rossz,
És arra tör, hogy hited elorozza,
Hited a jóban, ami jönni fog
S mert jönnie kell, megjön idejébe',
Ha rosszát elszántan kikoplalod
És becsülettel megszenvedtél érte.

1933.

FÜTYÜL A SZÉL.

Fütyül a szél, a nemzetközi szél
Át lyukon, résen vígan zöngicsél.
Éles a füttye, messzi hangozó,
Terjeszti színpad, film és rádió:
Idegen hangok, szók és divatok,
A pendelyes itt négy nyelven gagyog
S »hau dujudú«-z a kis hamis

Magyarul is —

Ki hitte volna? Lám a nagy halak
Igy nyelik el a kis halat.
Oda a zengő magyar szó szerelme,
Nyelv-invázió szakadt a gyerekre,
Zagyva szóárban, mely iszapra vall,
Fickándozik a kicsi hal,
Még alighogy az ikrából kikél.
Fütyül a szél, a nemzetközi szél.

1932.

TAVASZI BÓDULAT.

K. Gy. cimborámnak.

Álmodom bódult tavaszi álmot,
Röpítnek színes pillangó-szárnyak.
Légbe lendítő pillangós kedvnek
Mámora bódít, álmodom: lengek.
Szikrázom, égek, színekbe játszom,
Álom az élet — illat az álom,
Tavaszi lángok, színek és fények,
Virágkehelyben csöppentet méreg.

Lenget a szellő, csapongok játszín:
Imádlak édes, illatos Jázmin;
Mézetígérő Hársfavirága,
Esküszöm néked, hogy éjszakára
Nem szállok többé bodza-bokorra.
Kert Violája, egy hosszú csókba
Boldogság volna meghalni véled,
Köszönöm ezt a csöppentet mérget.

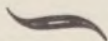
Mámor a csóкод — illat a lelked,
Királyi Rózsa nyisd meg a kelyhed.
Szerelmek égnek, szerelmek hűnynek,
Napsütött Mályva, hadd válok útnak.
Szép Balzamina, árva virágom,
Hívna a kertek — elkarikázom,
Pirosló fénysáv gyúlt ki az égen,
Pillangóhűség az én hűségem.

Zümmög az élet naplemenőben,
Szűz Liliomszál, meghalni jöttem,
Bódít az illat, gyilkol a méreg,
Hülnek a csókok, fásul a lélek.
Feléd vergődöm hófehér álmom,
Lenne a végem liliomágyon,
Liliomágyon, lankadó hévvel. —
Hamvad az alkony — jöhet az éjjel.

Tavaszi alkony nyárba hajnallik,
Pillangó-öröm zümmögve zajlik.
Az első nyárnap szenzációja
Kerti kalóznak holt hírét hozza:
Öreg darázs volt, nem bírta szívvel;
Rózsabogárka jött meg a hírrel:
Oda van, vége — holtta meredve
Fekszik egy lankadt virágkehelybe'.

1933.

MESE A HEGEDŰMRŐL.

Egy nap az ungi szélen,
Nagy irdatlan fenyéren
Bujdosva, csonka ágon
Egy hegedűt találtam.
— Valami vén cigányé lehetett,
Ki ott az avarba temetkezett,
Megloptam azt az ágot,
S azóta muzsikálok.

És húznám, ahogy dívik,
Modernül tudniillik,
Miként a többi mester,
Művészi mérséklettel.
De a vájt fül, bárhogy adjam, érzi,
Átüt rajt az örök nem művészi,
Át hegedűn, vonómon,
Valami nyersen ódon.

A művészetre káros,
Valami ős cigányos,
Mi bele sír a dalba,
Vagy bele rikkant abba.
— Ki ott az avarba temetkezett,
A bujdosókkal járta a hegyet —
S míg le nem dobbant, húzta
Lengyel felé az útba'.

S az ócska hegedűbe'
Itt settengvén a lelke,
Ha megérint sugalma,
Nagy nótás indulatba
Föl-fölsírok, rá rikkantok,
S amig muzsikálni bírok,
Úgy húzom, mint ő húzta
Lengyel felé az útba'.

1932.

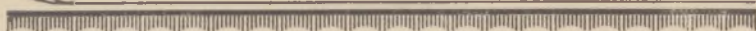

SPORT.

Bár megviselt az izmom, idegem,
Nékem a sport nem idegen,
S mint lovasember gyönyörködve nézem,
Ha fiaink java a téren
A nemes vetélyben kivál,
Ilyenkor, mint a kivénült csatár,
Az ifjú népet arra biztatom:
Feszüljön ín, duzzadjon az izom.
És bajnok ideállal a szívében,
Planson, porondon, küzdőtéren
Kemény munkában töltse a napot.
De aztán, mikor haza ballagott
Túl a sportlázon lehülve,
E tételemen eltünődve,
Megtoldom azt, de vissza nem szívom:
Rajta fiúk! — feszüljön az izom,
De nehogy végül lemaradjon,
Verten mögötte kullogjon
A duzzadt testiségnek:
A szellem és a lélek.

1931.

ORVTÁMADÁS.

Orvtámadás volt — elsodró attak,
Hozzám ütött a csont lovag,
Száguldva jött az új próbálkozásra,
Eliszkolt, mikor elhibázta,
De két szemgödre gyilkos gúnyt cikázott:
Majd holnap győz — ma csak cicázott.

Hogy győz — az közhely, a halál se más,
De lelket ernyeszt az orvtámadás.
Hát, uram Isten, arra kérlek,
Ki sose féltem mást, csak téged,
Neveld a dacot megviselt szívemben,
Ne engedd, hogy e rossz csont rám ijesszen.

1933.

AZ ÉN GALÉRIÁM.

Egy öreg album, s benne egy hiján
Vagy negyven kép, az én galériám
Azokról, kikkel szeretetben éltem;
Elköltözöttek réges-régen,
Nemes tüzek, mik kialudtak,
De emlékemben ki-kigyulnak,
Amig ez albumot lapozgatom.

Ez itt az első: a »Kisangyalom« —
Kadét időmnek rózsás hajnalába'
Ő volt nekem a hajnal paripája;
Szép meggypiros pej — szerette a cukrot,
Egy kis lány előtt mindig térdre hullott,
Gyönyörűn ugrott. —
Nyomán te jössz — oh játékon elúszott
»Fekete hattyú« — gáton verhetetlen,
Te válogatós az ütemben
És mutatós a front előtt.
Egy nap a hadnagy tekintélybe nőtt,
Mert te parádéztál alatta;
Gondolsz-e még a szép királynapokra,
»Fekete hattyú«-m?...

S jönnek sorra:
Ritka négy ilyen győztes egy bokorba'.

Míg nézem őket, túl szobám falán
Ragad egy lázas látomány:
Most szöknek élre, neki nyúlva hűn,
Csattog az ostor — bömböl a tribún,
Négy nevet hajt felém ezer ajakról:
»Hűség!...Szalánc!...Viharmadár!... Kalandor!...
Mind küzdött — győzött, s elmúlt mind a négy...

»Mouche d'or!«... légy üdvöz aranyszárnyú légy!
Kalapemelve köszöntök reád!
Művész, kinek spanyol volt iskolád,
Ki lejtve lépsz, mint Gráciák a táncba',
Tűnő művészet letünt szép leánya
Sóhajtvá nézlek e fakó lapon,
S van úgy, hogy néha véled álmodom...

Fordítok... Mintha képet vált a tájék,
Szelíd lankáról hegyoromra hágnék,
Úgy vált bennem a hangulat.
»Bajtárs« — viharvert, cserzett hőst mutat,
Kinek acél az izma, ina drót,
S én megkérdem e vésszel dacolót:
Édes lovam, te harcedzett, te hű,
Emlékszel-e a rémes éji hajsza,
A nemilai farkasokra?...
Akkor nagy voltál, oroszlánszívű!

S jön képre kép, vált ború és derű.
Mi velük engem összefűz,
Mind emlék, mi emléket űz:
Győzelmek — örömríadás,

Sikerek — itt-ott egy bukás,
Száguldva visszapillant rám az élet
S a galéria itt ér véget
Egy remekléssel, mely a sort bezárja:
Oh Galathea!... Nereus leánya,
Te csillagszemű! — Minden elpihen,
Mi bennem harcos, háborgó elem,
Ha téged nézlek.

Küzdő pálya
Nem látott téged harcba szállva,
De egy győzelmes nagy szívharc után
Hátadra vetted, s ringatván puhán,
Te hordoztad a boldogságomat.
Szolgálni szépet büszke feladat,
Oh csillagszemű, ebben remekeltél!
És kedvesebb vagy mindeneknél
Nekem e harcviselt galériába'.
Téged nem nyűtt ronccsá a pálya,
S mert asszonyt szolgáltál s szerelmet,
Nemes valód mind kecsesebb lett
És eszményivé lendült általa
Nereus lánya, szép Galathea.

1932.

EGY ÉLET.

Nyeregben:

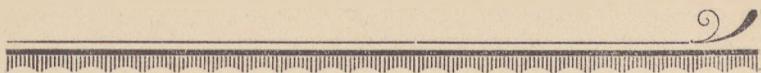
Szárnyal, akár a gondolat, hajt vígan hegynek, völgynek,
Mint hajnaltájt egy szép iram, a lelkesége könnyed.
Munkája férfikedvtelés, nem únt igába hajlás,
Jellemzi lovas öntudat és büszke magatartás.
Egy élet, melynek öröme gyöngyözik, mint a pezsgő,
Oly élet, melynek szelleme friss életkedvlehellő.
Egy átszáguldó lendület e búbajos világon,
Mely nem enged elmélyedést az élet borújában.

Gyalogszert:

Élet, kitartón ballagó, ballagva szemlélődő,
Elmélyedő, mint lelkeség, mint szellem messzenéző.
Munkája gyűjtés, rakodás szép szellemi javakkal,
Jellemzi borús kétkedés, mely virraszt éjjel-nappal.
Élet, mely gazdagodni vágy és árnyakkal vívódik,
Élet, mely derüt veszteget, miközben megrakódik.
S megy, mint a túlterhelt hajó, kincsterhe alatt nyögve,
Amig a gálya be nem fut a fekete öbölbe.

Összevetem: — belátom én, az életet, világot
Az éri fel, ki gyalogol, s nem az, ki benne vágdat.
És mégis — e gyalog jelent a multtal összevetve,
Visszasóhajtom multamat: csak szebb volt a nyeregbe'.

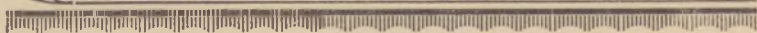
1933.

AZ ÉN FAJTÁMNAK.

Az én fajtámnak e hazába'
Volt része sok hadakozásba',
Véráldozatba', veszteségbe',
Elismerésbe', tisztességbe',
A hatszáz éves vándorútba',
Kevés derű, sok borulatba'.
Volt része az ország-tanácsban,
És jó munkával minden másban,
Ami itt szép volt és jó volt —
Csak a haszonba' nem volt.

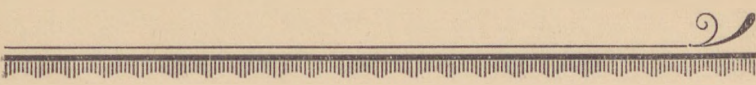
SUHOG A KASZA.

Künn a határban suhog a kasza
És aratunk Isten nevében.
Javunkra dőlt el a csata,
Az elemek csatája dúlt e téren.
Nekünk halálos félelmek sora
A földnek harca a buzákért,
Pedig mi nem mentünk soha
A szomszédba' egy kis halálért.

Támadta jég, fagy, vízár, rekkenő,
S a magyar föld nem adta meg magát,
Mint szövetséges őserő
Úgy védi ez a nemzetet, hazát.
Küzd némán, dacol elszántan, hiven,
E néma harcost nem lehet legyőzni —
Ki a szabadba, lankadó szívem,
Az aratásban lendülni, örülni!

1933.

ÜRNAPJÁN.

Virágzó fák közt napsütésben,
Ki sétámat a külvárosba' végzem,
Azt kérdem: mért e cafatos gunyák?
Hová lettek az ünneplő ruhák?
Mért ünnepli itt Ürnapját a condra,
Szennytől belepve, napfénytől befolyva
A virágzó vadgesztenyék alatt?
Annak, mi dísz, megártott itt a nap,
Arany zsinórom színt vesz, mint a vérvett,
A köpenyem bíborja perzsel, éget,
Felém ha villant nem titkolt keservvel
Ez a sok rongyos ember.

1933.

A BALATON.

Csacsog, fecseg, de nem tör csendet,
Szellők alusznak a habon.
Csak néha-néha loccsan egyet,
Szelíden, lágyan, altatón.
Nem mímél szilajkodva tengert,
Felülkerült, mi benne jó,
Az éj csendjében gögje szenderg,
S igaz valóját adja: — tó.

Elsímult, hogy a hold sugára
Tajtékon meg ne botlanék,
Baj vón' az alvó halacskákra,
Ha háborogna a fenék.
Ha fölszáguldna rajt' a hullám,
A halász nem fogna halat —
Enyelg a hab s a sásba bujván
Csókolgatja a partokat.

1933.

A SAMARIAI ASSZONY.

Itt azt mondják, tisztátalan vagyok,
Ki asszonyul hat férfiban csalódtam.
Samáriában mélyek a kutak,
De kút vize nem oltja szomjam.
Szomjuhozom az élet bő vizét,
Mely cseppjét sziklából lövelli szét,
S ha majd rá találok
Mielőtt korsóm megmeríteném,
Azt kérdem tőle: jövevény,
Te vagy-e az a hetedik,
Kivel a korsóm megtelik,
Te vagy-e az a hetedik, kit várok.

1933.

AZ AGGLEGÉNY.

Rideg volt, mint egy napsütötte fjord,
De erre vette irányát a golf,
S az agglegényi tájék kivirágzott.
Lelkében, mint a golf a tengerekbe',
Beáramlott egy asszony lelke,
S most villát épít, meleg-házat,
A nyártól elmaradt virágcsodáknak
S mi lemosolygjuk...

Agglegényi tájék!

Bujkál a nap, színt vált a tájkép,
Meleg esőket hoznak a szelek;
Futó ború, égzengés jár velek,
Az ég ha terhes, el szokott borulni. —
Örülni kén rajt — újjongva fogadni,
A napsütéses örökös ridegbe'
Beáramlott egy asszony lelke,
Termővé tette.

1933.

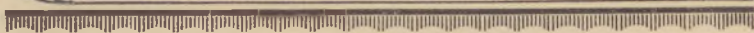

KI SOKÁ ÉL...

Ki soká él, sokat temet,
Ki túlélted testvéridet,
Ki kortársaidat elhantolod —
Az Időnek, mely itt hagyott,
Hogy mélézgass a késő napsütésen,
Nehézveretű bánatpénzben
Minden óráért vámot kell fizetned:
Javakkal, melyek már gyéren fizetnek,
Álmokból, melyek a szivedben laknak,
Szellemedből a termő gallyak
Rügyével, melyet meghagyott a dér,
S mert így termelni mit sem ér,
Hát lustán, elárvult szegényen
Mélézgatunk a napsütésben,
S amíg a kaszás el nem bánt velünk,
Csak temetünk.

1933.

SÍRFELIRAT.

Tartós borút nem túrt a lelke,
Örökre született;
Mint élet-művész kimagaslott
Mindenek felett.
Tehetség kell a boldogsághoz,
Ez néki adatott,
Élt, szeretett, sok szépet gondolt,
Nagy Istenadta tehetség volt
E hamvadó halott.

MTA KÖNYVTÁR ÉS
INFORMÁCIÓS KÖZPONT

KITAVASZODÁS.

Mind elmúlt, mi az életben gyönyör,
Hiába minden — az arany vödör
Már nem merül meg... Ki s be járnak
Hajlékban a siket árnyak;
Mig fönn a nap, megülnek veszteg,
Ha száll az alkony, vitát kezdnek,
Beszélnek — szavuk lehangol, gyötör:
»Kopár öregség — ásító gödör«...

Pedig bolond az ilyen bús vitázás,
Künn sosem volt még szebb a favirágzás,
Ily illatos a szellők lebbenése,
Ily mámorító zsongás fönn a légbe'.
Ki a szabadba elaggott poéta!
Megbuggyan itt, mi bedugult, a véna,
Itt fényben úszom, kígyóként levedlem
Ami elaggott, idejemult bennem.

És nevetem az alkonyi vitákat; —
Az ifjú fák már teljes díszben állnak,
S mintha felém új életet fuvalna,
Az öreg törzsek virágzó sugalma.
Nagy életöröm buzog föl szívemben,
Az arany vödröt mélyen megmerítem,
Bele újjongok a zsongó tavaszba —
Ma, hetvenhetedszer kitavaszodva.

Budapest, 1934.

A RENGETEGBEN.

A havas védte, az erdő takarta,
Virághalomban megérett az alma.
S ki részes voltam tegnap a szüretben,
Ma fölhajnalló párás tűz-elemben
Tartok haza a rengetegen át.
Lelkembe viszem ezt a szép csodát,
Mit ma is látok: garmadádba rakva
Hogy' pirul föl, hogy' mosolyog az alma
A hajnalpírban rózsás hómezőkre.
Ereszkedem... A fák közé betörve,
Úzik az árnyat a sugárnyilak,
S én elhagytam a jól ismert utat;
Egy nemes nyest becsalt a rengetegbe,
S mire lehült a hajsza szenvedelme,
Már nem tudtam, hogy hol vagyok. —
Megzavarodtam... Félelmes dolog
E lombkietlen... Vezető se merne
Útról letérni e vad rengetegbe',
Mely négy megyét övez, mint lombhatár.
Vissza az útra!... aki nem madár
S beléje téved, — elnyeli a mély.

Törtetve jön rám hegy-völgy, meredély,
Mely megziháltat, s előbb föl se tűnt. —
Amig a nyest fölverve menekült,
Én mást se láttam, csak a nyestet, —

Most itt állok, mint megtévesztett,
 És rádöbbenek: eltévedtem.
 A tudat futva borzong át a lelken,
 Hatása szinte eldermesztő.
 Két suhancot nyelt be nem rég az erdő,
 Kopók találtak rájuk az avarba';
 Megborzongat az éhenholtak arca,
 Magam feledve rajtuk képedek.
 Ki vagyok én!?... Egy pórul járt gyerek?
 Ki fülönfogva szinte odahal,
 Kinek a végzet gonoszat sugal
 A csínytevésben tévesztett úton?
 S e pillanatban megtudom,
 Ki vagyok én: — az ember, aki fél.
 Kihúdom magam, s riadozva kél
 A keserű dac: nem hagyom magam!
 Ha rengeteg is, nem határtalan;
 A megriasztott lélek szóho' jut.
 Azért se félek!... Nyeljen el, ha tud!
 És neki vágok.

Zúg az ős avar,
 Csörtető léptem amit fölkapar,
 Benn csetlem-botlom térdig... Csak előre!
 A szakadékon át fel a tetőre,
 Csak egy irányt — csak egyenest,
 Mentem a bőröm, mint a nyest,
 Nem engedek a csontkezü vadásznak.

A mozgó filmen fest így a vadászat:
 Suhan a kép... az erdő lábra kap,
 Egy villanás s ahol ni!... ott a vad!
 Nyomában hajszás képzelt rémek
 Szorítják mind beljebb a mélynek,
 Zilált futásban vele tart a táj,

A fák közt nehéz fojtó köd szítál,
Száguld a bükk, zihál a verseny,
De nem marad az egyenesben,
A tova villant képek csálnak,
Vész az irány — jaj itt a vadnak!
Ez a nemes nyest nem fog menekülni.

Zihálok, ajkam gőzt, párát lököd ki,
Megülök hát egy korhadt bükkfa törzsön,
S mig éledez a csüggedt életösztön,
Beleborongok a nagy rengetegbe.
Az élet tagadása hallgat benne,
Az ág nem rezdül, lomb nem imbolyog,
Az átfutó ér fut, de nem locsog,
Madár nem szállja — vad nem járja;
Élet nyüzsög az oceanba,
Ezt nem lakják, csak képzelt rémek.
El tőlem kiaszott suhanc legények!
Aki avar, maradjon az avarba'
Megbújva!... nyakig betakarva
S ne vackolódjon...

Nincs közöm velük!

Rám meredez apadt szemük,
Lombot legelnek kínban égve,
Kivicsorít foguk fehérje
És rágnak...

El innen tovább!...

Nem tűrhetem e korhadt bükk szagát,
El tőlem, kiaszott legények!
Hiába van mesterkedések,
Én nem fogok lombot legelni,
Vergődni, kínban elepedni
S avarba dőlni megaszottan.
Nekem fiaim vannak, ...asszonyom van,

S egy dalom, mely még nincsen eldalolva.
Hajtok — röpít a vonzások hatalma,
Én kitalálok!...

Zúg az ős avar,
Csörtető léptem, amit föl kavar;
Téveszt az erdő, képet váltva,
Csal szakadékból ingoványba;
Süppedek, meg-meginogok.
Botlom, az iszalag: hurok,
A nád belém metsz s alá folyva
Véres csík kigyózik nyomomba,
És fölrémlik mint gonosz álom:
Hogy én itt körben karikázom,
S utamat úgy állják a fák,
Mint felsorakozott katonák
Egy szökevénynek...

Nincsen hűség!
A gondolatom szilaj keserűség
Amit feléjük küldök:
Ti gyertyánok, ti bükkök!
Rosszul fizet az én erdőszerelmem;
Mely átok készlet elveszejtne engem,
Ti utonállók!?

Az idő siet,
Az órám rég elhagyta a delet,
Hát nincs időm kétségbe esni.
Gyötrődöm — kínom lelki, testi,
Amilyen nincs az infernóba',
S bár testem lelkem lankadóba',
Nem lázadok.

Hitben neveltek,
S ha szilaj, dacos volt a gyermek,
És csapongók az ifjú szenvedélyi,
Megigazulva él a férfi;

Hát nem lehet, hogy itt hagyjon magamra
E halálos nagy hangtalanba'
A Gondviselés...

Hitet vallok,
Csitt riadozó belső hangok!
Nem lázad az, ki hittel telve
Kapaszkodik a kegyelembe,
Mely isteni. —

Ez is az Ő világa...
De a halál kiárendálta
S itt vadászgat eltévedt emberekre.
Csak ez a bódult szédelgés ne lenne,
Nem ingana az akaraterő,
De nehezül a levegő,
Mellemre fekszik, fáraszt, ernyeszt,
Úgy érzem, egyre nehezebb lesz,
Mert nincs szele, nincs vihara,
Benn füled millió ártó csira,
Nincs förgeteg, mely ezt tisztára söpri!
Fuldoklom — sejtés kezd gyötörni,
Hogy szemközt futok a halálnak...
Neki iramlom — meg-megállok,
Kiver a víz... Nem értem ezt a dolgot!
Hol láttam én e törpe nyír-csoportot?
S e barna szilt, mely gyökérben lazulva
A pillanatot várja, hogy zuhanna,
A rőt avarba végig nyujtva testét.
Megdidergek — fagyaszt az ismeretség:
E bükkös hegyhát, szűkös völgytorok,
E futó ér, mely fut, de nem locsog,
Mind erdőkép... merő sivárság,
Színben: halódó zöldek — sárgák,
Megannyi giccsek...

Émelyt érzek;

2

Itt embert űzött meg a végzet,
Ki a mély árnyban megpihenve,
Magát egy percre kilihegte,
Jött-ment, s utána azon friss a nyom.
Végig simítom homlokom,
Most már tudom, hogy magam jártam erre,
S hogy nagyobb, mint az ég kegyelme,
A rengetegnek tévesztő hatalma.
Végem van!... Állok vérbe fagyva
S a mélybe szédült gondolat világán
Végig cikáz egy futó villám,
Az agyongyötört lélek lázad,
S a férfi elbúsult dacának
Ád szót, forrongó szilaj ihletet:
Végzet!... elér-e ez az izenet?
Egy java élet pusztul itt az aljba',
Letörtem, — be vagyok falazva,
De mi letört, a gyengébb rész: a test,
Ez összeomlik, mint a rongy, ha vesz,
De nem a lélek! —

Dacolok veled,
Kijátszom kegyetlen végzésedet,
S az éhhalásból nem lesz semmi!
Hát nem fogok lombot legelni,
Kínomba' nem vicsorgatok,
Ha halni kell, hát meghalok;
De bennem az Úr képmását,
Lényemnek isteni vonását
Nem engedem rémmé aszalni.
Van mód a hóhérrel dacolni:
Te hoztad a végzést e pörbe
S én kijátszok, golyóra töltve
E vont csövűt...

Nem... nem bírom tovább!

Roskad a test, az agy zilált;
Úgy rémlik, itt pihentem reggel,
S most rothadékon, puffadt testtel
Egy szalamander lebzsel itt.
Hozzá ütök, mert undorít,
S végig dülök a korhadt bükkfa törzsön.

Ereszkedik, hogy álommal szövedjön
Az erdő-giccs: lombhullató fák,
Színek: halódó zöldek, sárgák,
S az elmulásnak zordon hangulatja;
De fuvalom húz át és színe, rajza
Széjjel verődik...

Képet vált az álom.
Nyujtózom... Holdfény dereng a szobában,
S az ágy felett, hol árny-fény összefoly,
Egy asszony rossz fia fölé hajol
És imádkozik... Vásott a gyerek,
Nem is tudom, de úgy lehet,
Valami nem jó, amit elkövettem,
S ő leimádkozza helyettem,
Mint szokta régen...

Meg se moccanok,
Egy rég elfeledt halk imát dadog,
Keresztet vet rám — szárnya lendül,
És elsuhan, e földi körbül,
Hogy rá talált a feddő égi szóra:
»Eredj haza, te örök kósza,
Eredj haza, én édes egy fiam!«
Felordítok!... Kit fullaszt az iram,
Támolyg, mint én, szédülten talpra állva...
Nem... ez nem álom... ez Isten csodája!
A lombfal szikrázik, ragyog,
Csoda-e hát, ha ordítok?

Az égi Gond, az Örök Kegyelem
Vezetőt küldött énnekem;
Neki iramlom — meg-megállok,
Egy szarvasgím nyomába hágok,
Ez nem csal mélybe, mint a nyest,
Megy egy irányt, megy egyenest,
Tágít az erdő fája, bokra,
Nézek a pisle csillagokba
És felújjongok: Kint vagyok! —
Az ormon minden ég, ragyog,
S én hálálkodom: Szűzanyám!
Ki könnyörültél az anyán,
S át poklok völgyén, bükk kietlenül
Vezetőt küldtél énnekem,
A lázongó, nézd, leborulva
Itt térdel a hulló avarba',
S az est tűzében, mely már éjbe vesz,
Feléd esengve esedez:
Mennybéli jóság, örök irgalom!
Ki nem hagyta ott veszni az uton,
Ki tudod milyen mély az erdő,
A mélye milyen megtévesztő,
Vigyázz a sok vásott gyerekre,
Ki eltéved a rengetegbe',
Oh csillagkoronás Miasszonyunk!...
A völgyből ide csillan rám az Ung.

1934.

TARTALOM.

Dénes unokámnak	5	Tihanynál haldoklik a vissz-	
Zsóknak	6	hang	43
Leányfalván	7	A nemilai farkasok	44
A Trianóni vándor	11	A mások szüretje	50
Nem költő	12	Sírhatnék	51
Vadász-kudarc	13	Titok itt minden	52
Ráemlékezés	15	Megbántva	53
Az eljövendő elé	16	A magamé	54
A tölgyek alatt	17	A nóta vége	55
Tisztelet a kivételeknek	18	Fogytán a lisztláng	56
Szélben	19	A sajtukucac	57
A lovas bújá	20	György fiam könyvébe	58
Báró Bánffy Györgyné emlé- könyvébe	21	Patrónák	59
Valakinek	22	Van itt babér	60
Disputa	23	Divatba jött	61
A lázlovag	24	Te vagy-e hát?	62
Szívhangok	26	Enyhülés	63
Szined előtt	29	Gyötör a jóság	64
Jelentés	30	Agrária	65
Egyszer nagy régen sirtam...	31	Meghívó	66
Miklós fiamnak egy havanna szivarral	32	Levél a hűtlenhez	67
Cigány búcsu	33	Baranyai emlékek	69
Füredi emlék	34	Az idegen fa	74
Nyugati szél	35	Doumer	75
A bolond óra	37	Túl minden más lesz	76
Apolló nyila	38	A főpát úr	77
Te tudod Uram	39	Ne nézz vissza	80
Az alkonyodó napba nézek	40	Koplalóban	81
Mit szóljak hozzá?	41	Fütyül a szél	82
Mi voltam itt?	42	Tavaszi bódulat	83
		Mese a hegedümről	85
		Sport	87

Orvtámadás	88	A samáriai asszony	97
Az én galériám	89	Az aggregény	98
Egy élet	92	Ki soká él	99
Az én fajtámnak	93	Sírfelirat	100
Suhog a kasza	94	Kitavaszkodás	101
Úrnapján	95	<u>A rengetegben</u>	102
A Balaton	96		

